

Dyslexieprotocol

Lucent College

2023-2024

18 december 2023

1. Inleiding

In dit protocol wordt beschreven hoe er binnen het Lucent College wordt omgegaan met leerlingen die dyslexie hebben en hoe we lees- en spellingsproblemen signaleren bij leerlingen zonder vastgestelde dyslexie. Er wordt beschreven welke ondersteuning dyslectische leerlingen vanuit de school kunnen verwachten en welke procedure we volgen bij het signaleren en begeleiden van leerlingen met lees- en/of spellingsproblemen. Het beleid van de school is gebaseerd op het protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs van het Ministerie van Onderwijs.

De uitgangspunten voor onze school betreffende leerlingen met dyslexie zijn:

- De leerlingen met dyslexie het onderwijs te laten volgen waarvoor zij de capaciteiten hebben;
- De functionele lees- en schrijfvaardigheid te vergroten, zo nodig met (ICT-) hulpmiddelen;
- De leerlingen met dyslexie te leren omgaan met hun problemen en hen te leren opkomen voor hun belangen.

Wat is dyslexie?

De volgende definitie van dyslexie wordt gehanteerd:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau¹.

Dit betekent dat het gaat om een ernstige lees- en /of spellingachterstand die hardnekkig is (automatiseringstekort), ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Dit tekort uit zich in het voortgezet onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten, functionele schrijfoopdrachten) en in de moderne talen.

Leerlingen met dyslexie in het voortgezet onderwijs hebben problemen met:

- Lezen en/of spellen op woordniveau in het Nederlands en in de moderne vreemde talen (nieuwe klank-tekenkoppelingen, ingewikkelde spellingsafspraken);
- Het snel en accuraat lezen (decoderen) van teksten bij alle vakken;
- Het snel en accuraat spellen (decoderen) bij functioneel schrijven bij alle vakken.

¹ Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs, Masterplan Dyslexie, 2013.

2. Dyslexieondersteuning

Een leerling met dyslexie is een leerling bij wie officieel dyslexie is vastgesteld. Er is over hem/haar een rapport gemaakt waarin door een erkend deskundige (een psycholoog of orthopedagoog met minimaal BIG-registratie²) wordt verklaard dat de betreffende leerling in aanmerking komt voor tegemoetkomingen. Een kopie van het dyslexierapport dient in het leerlingdossier te zijn opgenomen.

De leerlingen met dyslexie krijgen op het Lucent College een dyslexiepas, waarop aangekruist staat van welke faciliteiten ze gebruik mogen maken.

Deze pas wordt in overleg met leerling ingevuld. De leerling dient deze pas tijdens alle lessen op tafel te leggen.

Voorbeeld dyslexiepas leerjaren 1 & 2

Naam: Uitgiftedatum:	Kan aanspraak maken op de volgende faciliteiten: ○ aanpassing bij toetsen en overhoringen○ voorlezen in de klas in overleg○ woordjes mondeling overhoren in overleg○ spelfouten minder zwaar rekenen (Nederlands: 3 fout minder, Frans, Engels, Duits: spelfouten 1/2)○ gebruik voorleesfunctie en spellingchecker op laptop (ook bij toetsen)

Voorbeeld dyslexiepas leerjaren 3 & 4

Naam: Uitgiftedatum:	Kan aanspraak maken op de volgende faciliteiten: ○ aanpassing bij toetsen en overhoringen○ gebruik voorleesfunctie en spellingchecker op laptop (ook bij toetsen)

Toelichting bij de pas

- *Aanpassing bij toetsen*

De reguliere toetsen tijdens een lesuur hebben een tijdsduur van maximaal 40 minuten, zodat de leerling met tijdverlenging (20%) de toets kan afmaken binnen het lesuur (van 50 minuten).

² Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.

- *Voorlezen in de klas in overleg*
Wij adviseren de docenten om onverwachte mondelinge leesbeurten bij dyslectische leerlingen te beperken. De meeste leerlingen met dyslexie hebben veel moeite met het hardop lezen van teksten, vooral als ze onverwacht een beurt krijgen. Indien nodig kan aan de leerling de mogelijkheid gegeven worden om de leesbeurt van te voren (thuis) voor te bereiden.
- *Mondeling overhoren i.p.v. schriftelijk*
In overleg.
- *Aangepaste normering spelfouten*
Nederlands: 3 spelfouten worden niet meegerekend.
Engels, Frans en Duits: spelfouten worden voor de helft meegerekend.
- *Gebruik voorleesfunctie en spellingchecker (ook bij toetsen)*
Voorleesprogramma Claroread of de voorleesfunctie bij Learnbeat. Tevens gebruik spellingchecker op laptop (ook bij toetsen).

Regels voor leerlingen met dyslexie bij de PTA-toetsen en het Centraal Schriftelijk Eindexamen

Toegestaan:

- Tijdverlenging (maximaal 25 %)
- Gebruik maken van voorleesprogramma
- Tijdverlenging bij de voorbereiding van mondelingen

We adviseren leerlingen met dyslexie de talenexamens op de laptop te maken met spellingscontrole.

Niet toegestaan:

- Spellingskaarten
- Digitaal woordenboek
- Aangepaste normering spelling

Voor meer en actuele informatie over de examenregelingen voor dyslectische leerlingen in de bovenbouw verwijzen we naar www.examenblad.nl

Begeleiding vanuit het begeleidingsteam

Het uitgangspunt is dat de begeleiding van leerlingen met dyslexie zoveel mogelijk binnen de klas plaatsvindt, waarbij de docent rekening houdt met de leerling. Er wordt niet standaard begeleiding buiten de klas aangeboden aan leerlingen met dyslexie.

De remedial teacher is binnen de school het aanspreekpunt voor de leerlingen met dyslexie en hun ouder(s)/verzorger(s). Hij/zij heeft 2x per jaar een gesprek met alle leerlingen met dyslexie, geeft de dyslexiepassen uit, geeft instructie over het voorleesprogramma en verzorgt jaarlijks een spreekavond voor de ouder(s)/verzorger(s) van deze leerlingen. Indien een leerling tegen specifieke problemen aanloopt, kan er kortdurend (maximaal 3x) remedial teaching (RT) geboden worden. Wanneer een leerling meer begeleiding nodig heeft bij dyslexie, dan adviseren wij de ouder(s)/verzorger(s) externe begeleiding in te schakelen.

ClaroRead

ClaroRead is een spraakherkenningsprogramma dat digitale teksten kan voorlezen en dat gebruikt kan worden voor het leren en maken van teksten. De online versie van het voorleesprogramma ClaroRead is gratis beschikbaar en te gebruiken op een Chromebook. De uitgebreide versie van ClaroRead is geschikt voor een laptop (niet voor een Chromebook) en heeft wat meer mogelijkheden. Stichting CVO 't Gooi heeft voor deze versie een licentie, waar de leerlingen van het Lucent College gebruik van kunnen maken. Tevens is het mogelijk om via school de beschikbare lesboeken in ClaroRead te bestellen. De kosten van deze digitale boeken zijn voor rekening van de school.

Aangepast programma moderne vreemde taal

Het Lucent College vindt het belangrijk dat ook leerlingen met dyslexie zich inzetten voor alle talen die worden aangeboden. In het eerste leerjaar volgen de leerlingen naast de vakken Nederlands en Engels ook het vak Frans. In leerjaar twee komt hier Duits bij. In zeer uitzonderlijke gevallen is het mogelijk dat een leerling met dyslexie na de herfstvakantie in leerjaar 2 dispensatie (onthefing) kan aanvragen voor Duits of Frans. Hiertoe moeten de ouder(s)/verzorger(s) een schriftelijk verzoek bij de teamleider indienen. Dit verzoek wordt beoordeeld door de teamleider, de vakdocent, de remedial teacher en de orthopedagoog.

3. Dyslexiescreening

We screenen leerlingen in de brugklas op ernstige lees- en/of spellingsproblemen. In het begin van het schooljaar wordt bij alle leerlingen uit de brugklas de 'JII-toets' afgenomen op het gebied van taalverzorging en lezen. Om te bepalen welke leerlingen in aanmerking komen voor verdere screening, worden de resultaten van de toets geanalyseerd door de remedial teachers en besproken met de docenten Nederlands.

Er wordt gekeken naar zwakke scores op spelling en/of leesvaardigheid bij leerlingen die geen dyslexieverklaring hebben. Ook de tot dan toe behaalde resultaten in de klas en informatie van de basisschool (indien aanwezig in het dossier) worden meegenomen in de analyse.

De remedial teacher neemt contact op met de ouder(s)/verzorger(s) over verdere screening. Deze screening omvat de volgende onderdelen: Pi dictee versie A en de leestoetsen Brus versie A en Klepel versie A.

Leerlingen die laag scoren op deze toetsen komen in aanmerking voor 9 weken RT (remedial teaching) voor technisch lezen en/of spelling. De leerlingen worden in kleine groepjes onder schooltijd begeleid. Na deze 9 weken worden de leerlingen opnieuw getoetst (PI dictee versie B; Brus versie B; Klepel versie B).

Bij leerlingen die, ondanks de extra hulp, te laag blijven scoren, kan op school de DST (dyslexie screening test) worden afgenomen. Ook wordt aan de taaldocenten de bevindingen gevraagd met betrekking tot de taalontwikkeling van de leerling.

Op basis van het geheel aan onderzoeksgegevens wordt, in overleg met ouder(s)/verzorger(s), bekeken of de leerling wordt doorverwezen voor dyslexie-onderzoek. Het dyslexieonderzoek wordt uitgevoerd door een extern bureau op initiatief van ouder(s)/verzorger(s). Indien er gekozen wordt voor een dyslexieonderzoek bij Qinas (samenwerkingsverband Passend Onderwijs regio Gooi- en Vechtstreek) zijn er geen kosten voor de ouder(s)/verzorger(s) aan verbonden.

Wanneer bij een leerling na dit onderzoek dyslexie is vastgesteld, heeft de leerling op grond van zijn/haar dyslexieverklaring recht op de faciliteiten die in dit dyslexieprotocol zijn vastgelegd.

4. Begeleidingsteam

Vragen omtrent dyslexie worden in eerste instantie bij de coach neergelegd. Deze kan afstemmen met het begeleidingsteam van het Lucent College.

Remedial teachers: Anneke van der Heijden en Theo Oosterhagen

Ondersteuningscoördinator: Jaap van Ginkel

Schoolpsycholoog: Boukje Theeuwes

Bijlage 1: Route dyslexie-ondersteuning

<i>Stap</i>	<i>Wat</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Hoe</i>
1	In kaart brengen leerlingen met dyslexieverklaring	RT*	Na toelating op school	
2	Kennismakingsgesprek met leerling en uitgifte dyslexiepas	RT	Voor de herfstvakantie, elk leerjaar	
3	Instructie voorleesprogramma Claroread	RT	In de eerste twee schoolweken voor nieuwe leerlingen, elk leerjaar indien nodig	
4	Spreekavond ouder(s)/verzorger(s) en leerling	RT	Voor de herfstvakantie, elk leerjaar	
5	Vervolggesprek met leerling	RT	Tussen kerst- en voorjaarsvakantie, elk leerjaar	
6	Indien nodig 3x RT (spelling, grammatica, begrijpend lezen)	RT	Gedurende schooljaar, elk leerjaar	Coach/vakdocent signaleert en meldt bij IZC via aanmeldingsformulier RT
7	Meer RT/begeleiding nodig? Externe verwijzing	RT/IZC*	Gedurende schooljaar	Via RT/IZC

*RT = remedial teacher

*IZC = interne zorgcoördinator

Bijlage 2: Route dyslexiescreening

<i>Stap</i>	<i>Wat</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Hoe</i>
1	Afname JIJ! Toets taalverzorging en lezen bij alle brugklasleerlingen	Docenten	Eind september	
2	Analyse uitslagen door RT i.c.m. leerlingvolgsysteem basisschool, eindtoets basisschool en docent Nederlands	RT	Voor de herfstvakantie	
3	Extra testen bij leerlingen die laag scoren en analyse	RT	Tussen herfstvakantie en kerstvakantie	D.m.v. BrusA/KlepelA, PI-dictee A
4	Bij lage testuitslagen: remediëring in groepjes van maximaal 4 leerlingen	RT	Na kerstvakantie	9 x spelling en/of 9 x lezen
5	Opnieuw testen en analyse	RT	Rond meivakantie	D.m.v. BrusB/KlepelB en/of PI-dictee B
6	Bij goede uitslagen: afronding remediëring	RT	Na meivakantie	Melding in Somtoday en naar ouder(s)/verzorger(s)
7	Bij lage uitslag: contact met ouder(s)/verzorger(s) en evt. afname DST (dyslexie screening test)	RT	Na meivakantie	
8	Analyse uitslag DST	RT/IZC	Na meivakantie	
9	Bij vermoeden van dyslexie naar aanleiding van lage uitslag DST overleg met ouder(s)/verzorger(s) en evt. advies voor externe doorverwijzing	RT	Na meivakantie	
10	Voor extern dyslexieonderzoek een overzicht maken met de ter zake doende gegevens	RT	Na meivakantie	
11	Afronding remediëringsperiode	RT	Voor zomervakantie	Registratie in Somtoday

Bijlage 3: Route aanbieden voorleesfunctie

<i>Stap</i>	<i>Wat</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Hoe</i>
1	Inventarisatie leerlingen met dyslexie die voorleesfunctie willen gebruiken	RT	Voor half september	
2	Melding op dyslexiepas als leerling voorleesfunctie wil gebruiken	RT	Voor half september	
3	Docenten ontvangen overzicht van leerlingen met dyslexie die van de voorleesfunctie gebruik willen maken	RT	Voor half september	
4	Digitaliseren van toets	Docent	Na opgave toets	Document omzetten naar PDF
5	Toets beschikbaar maken voor de leerlingen	Docent	Op toetsmoment	

*RT = remedial teacher